

Warszawa, dnia 03 sierpnia 2009 r.

Przedmiot informacji:	Moment przeprowadzenia referendum rozstrzygającego o strajku
Zleceniodawca opinii:	Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków
Podstawy faktyczne informacji:	zapytanie Zleceniodawcy

OPINIA PRAWNA

Stan faktyczny

Organizacje związkowe, zgłaszając żądanie weszły w spór zbiorowy z pracodawcą. Wg przekazanych informacji, na moment pisania opinii pomiędzy pracodawcą a organizacjami związkowymi prowadzone są rokowania. Organizacje związkowe, na etapie rokowań, planują przeprowadzenie referendum celem uzyskania poparcia dla ewentualnej akcji strajkowej. Pracodawca kwestionuje legalność przeprowadzenia referendum na tym etapie sporu zbiorowego.

Podstawą prawną do rozstrzygnięć w powyższym zakresie jest ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych. Ustawa ta, w art. 20 ust 1. wskazuje w tej kwestii jedynie że „ *strajk zakładowy ogłasza organizacja związkowa po uzyskaniu zgody większości głosujących pracowników, jeżeli w głosowaniu wzięło udział co najmniej 50% pracowników zakładu pracy.*

2. Strajk wielozakładowy ogłasza organ związku wskazany w statucie po uzyskaniu zgody większości głosujących pracowników w poszczególnych zakładach pracy, które mają być

objęte strajkiem, jeżeli w głosowaniu w każdym z tych zakładów wzięło udział co najmniej 50% pracowników.

3. Ogłoszenie o strajku powinno nastąpić co najmniej na 5 dni przed jego rozpoczęciem.

Z przepisu tego jasno wynika, że referendum strajkowe jest warunkiem legalności akcji strajkowej a jego brak może narazić organizatorów strajku na określone prawem konsekwencje. Z przepisu tego wynika także, że kwestie organizacyjne związane z referendum leżą w gestii organizacji związkowych tzn. organizacje związkowe decydują o formie referendum – tajne głosowanie przy pomocy urn czy głosowanie jawne podczas wiecu lub zebrania. a także odpowiadają za jego zorganizowanie - tak między innymi H. Lewandowski komentarz do art. 21 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych wydawnictwo Lex Polonica. Ustawa natomiast nie rozstrzyga jednoznacznie, w którym dokładnie momencie organizacje związkowe mają przeprowadzić referendum. Trudno zgodzić się z ewentualną tezą, że skoro ustawodawca wspomina o referendum w rozdziale 4 ustawy ; „strajk” jako warunku legalności strajku to referendum strajkowe ma być przeprowadzone tylko po zakończeniu mediacji. Przyjęcie takiej tezy dałoby podstawę do postawienia twierdzenia, iż poprzedzony przeprowadzonym w trakcie rokowań referendum strajk jest strajkiem nielegalnym

Biorąc powyższe pod uwagę, należy zatem stwierdzić, że obok formy, sposobu przeprowadzenia, także wybór momentu odbycia referendum (czy podczas rokowań, mediacji, w trakcie arbitrażu czy bezpośrednio przed strajkiem) jest zarezerwowany dla organizacji związkowych.

Za powyższą tezą przemawia także to, że prawo do strajku należy do podstawowych praw człowieka oraz wolności związkowych. Wobec tego **wątpliwości związane z wykładnią przepisów regulujących strajk powinny być - zgodne z zasadą in dubio pro libertate - rozstrzygane na rzecz, a nie przeciwko wolności strajku** - tak między innymi wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych 2007-02-07, I PK 209/06Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2008, Nr 5-6, poz. 65, str. 203.

Należy także zwrócić uwagę na fakt, że nie każde uchybienie przepisom ustawowym przez organizatora protestu powoduje, iż jest on nielegalny. W powołanym powyżej wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, **że strajk (a zatem i cały proces sporu) może być nielegalny w różnym stopniu, w zależności od zakresu i wagi naruszenia przepisów ustawy**, a stopień nielegalności strajku (naruszenia przepisów ustawy) ma istotny wpływ na odpowiedzialność za jego zorganizowanie, kierowanie akcją strajkową lub udział w strajku.

Biorąc powyższe pod uwagę można ostrożnie przewidzieć kierunek ewentualnego orzecznictwa w przypadku podtrzymania stanowiska o nielegalności sporu zbiorowego oraz ewentualnego strajku ze względu na przeprowadzenie referendum strajkowego podczas rokowań.

Warszawa 15.07.2008

Marcin Szymanek

doradca prawny